

IMPACTUL SOCIAL AL EVANGHELIEI ÎN RÂNDUL COMUNITĂȚILOR DE RROMI DIN ROMÂNIA. STUDIU DE CAZ: SATUL FÂNTÂNELE, JUDEȚUL DÂMBOVIȚA

Dan IORDAN

*Pastor, Biserica Izvorul Mântuirii, București
danmaseda14@gmail.com*

ABSTRACT: The Social Impact of the Gospel among Roma Communities in Romania. Case Study : Fântânele Village, Dambovita County.

In the Roma communities, especially after 1990, the Pentecostal Church in Romania had a considerable influence through missionary and charitable activities. Through various foreign humanitarian organisations in the USA and Europe, Pentecostal Christians began extensive campaigns to help poor Roma communities, on which occasion they also received a New Testament and were invited to attend services in Pentecostal churches. The missionary activities through which Pentecostal Christians came into contact with Roma communities served as a foundation and impetus for change in the lives of the Roma. As time passed, the results began to show, so that the biblical standards and moral values that the Roma saw in the evangelical Christian world led and encouraged them to adopt them as well. Thus the reception of the Gospel has meant significant changes among Roma communities, which have been observed even by state institutions, significantly decreasing the level of crime in evangelical Roma communities. The study also presents a case study, namely the village of Fântânele in Dâmbovița County, Romania.

Keywords : *Gospel, Roma, Pentecostals, social impact, crime.*

Introducere

Biserica pentecostală din România, în special după anul 1990, a avut un impact major în comunitățile de rromi. Se cunoaște faptul că, prin diferite organizații umanitare străine din SUA și din Europa, creștinii pentecostali au început ample campanii de ajutorare a comunităților sărace de

romi. Cu această ocazie, aceștia primeau câte un Nou Testament și erau invitați să participe la slujbele din cadrul bisericilor pentecostale. Aceste activități au fost pârgăurile prin care creștinii pentecostali au intrat în contact cu comunitățile de romi. Cu timpul, rezultatele au început să apară, astfel că standardele biblice și valorile morale pe care românii le-au văzut la creștini evanghelici au fost decisive în procesul lor de schimbare lăuntrică, personală.

Schimbarea individuală a generat și schimbare în comunitatea de romi. Această schimbare a avut un impact social important, astfel că a scăzut numărul tâlhăriilor, al violențelor, al înșelăciunilor și furturilor, etc. În procesul lor de convertire, aceștia au avut ocazia să participe la diferite școli biblice și să se dezvolte din punct de vedere al înțelegerii mesajului creștin. Copiii acestora participau la programul școlilor duminicale și învățau de la o vârstă fragedă noțiunile elementare de conduită socială și creștină.

De asemenea, în paralel cu educația religioasă pe care o primeau, aceștia aveau parte de programe educaționale în domeniul administrativ, astfel încât aceștia să poată avea cunoștințe despre administrarea bunurilor și a banilor. Ca rezultat direct al convertirii lor la Hristos, și pentru faptul că au găsit modele de urmat în cadrul Bisericii pentecostale, mulți tineri romi au continuat să studieze și să își realizeze cariere importante în societate.

Una dintre modalitățile cele mai eficiente care a dus la schimbarea social-morală a romilor a fost și este mișcarea Pentecostală din România. Efectul a fost unul foarte rapid deoarece etnia romă, prin esența sa, este foarte ascultătoare în ceea ce privește ascultarea Evangheliei precum și sensibilitatea înnăscută pe care o au cu privire la muzică și la instrumentele muzicale.

Făcând parte din această etnie am considerat că am o obligație morală în a studia și a cunoaște cât mai mult din elementele specifice etniei, respectiv: obiceiuri, tradiții, etimologie, origine, precum și alte lucruri interesante care nu sunt cunoscute, în mare măsură, publicului actual.

Marea problemă este că cei mai mulți nici nu cunosc prea multe despre această etnie, chiar și eu personal am căutat să aflu cât mai multe lucruri, deoarece nu există o literatură suficientă, fiind foarte puține publicații despre romi.

Prin aceasta lucrare, voi încerca să scot în evidență cât mai multe aspecte din viața romilor, respectiv faptul cum anume Dumnezeu le-a

schimbat viața lor tumultuoasă și dezordonată, având și o istorie zbuciumată, istorie care și-a pus amprenta pe trăirea și pe educația lor.

În lucrarea de față voi încerca printr-un efort analitic să prezint anumite aspecte privind viața rromilor precum și impactul pe care l-a avut mișcarea penticostală în rândul comunităților de rromi. Acest aspect constă în faptul că oferă o înțelegere aprofundată a modului în care rromii pot fi influențați de întoarcerea la Hristos

În această prezentare voi încerca să dezbate aspecte legate de credință dar și din viața socială a acestei etnii. Aceste comunități pot fi studiate și din perspective sociologice. Consider că această dinamică spirituală și socială a rromilor poate fi înțeleasă numai cunoscându-i bine tradițiile, obiceiurile, modul lor de viață și cum se percep ei înșiși în comunitățile lor.

Studiul acesta este important și pentru misiunea bisericilor în general și în mod special al Bisericii penticostale. Chiar dacă lucrarea este din domeniul istoriei Bisericii penticostale din România, ea poate sluji, pentru oricine, ca un instrument folositor în domeniul pastoral, precum și în cel al misiunii. Spre deosebire de alte biserici evanghelice, consider că influența Bisericii penticostale a fost mai mare, deoarece dinamismul care caracterizează spiritualitatea și viața credincioșilor penticostali a fost mai bine receptat în comunitățile rrome.

Un mesaj important pentru ei a fost din partea Bisericii penticostale, care a propovăduit despre libertatea creștină¹ și despre nevoia oamenilor de a fi eliberați de Hristos și de a fi liberi. Dorința rromilor de a fi liberi, având în vedere că ei au fost mai tot timpul robi, a contribuit la atașarea lor, într-un număr impresionant de Biserica penticostală.

Motivația alegerii temei

Am ales să abordez acest subiect prin intermediul acestei lucrări deoarece fac parte din această etnie și nu îmi este rușine cu acest lucru, chiar dacă de multe ori am fost jignit și marginalizat, fapt pentru care am fost afectat personal. Am fost motivat să studiez această evoluție în cadrul comunităților rrome și pentru faptul că sunt slujitor într-o biserică penticostală în care majoritatea membrilor sunt rromi. Consider că am avut și

---

1 Ioan-Gheorghe Rotaru, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 208-215.

un avantaj pentru că eu înțeleg mai bine cultura și obiceiurile rromilor și pot relaționa cu ei în problemele lor specifice.

Principalul obiectiv al acestei cercetări este de a cunoaște cât mai multe lucruri despre această etnie și de a prezenta argumente solide despre impactul credinței penticostale în societate. În paralel cu acest obiectiv principal, lucrarea aduce la vedere anumite vulnerabilități pe care comunitățile de rromi le au, cu prezentarea faptului că acceptarea credinței creștine a schimbat viețile oamenilor și obiceiurile lor păcătoase.

Istoria rromilor: scurtă introducere

Rromii au fost intens studiați din punct de vedere istoric și lingvistic, dar încă specialiștii nu au ajuns la un consens în ceea ce privește adoptarea unei istorii oficiale. În ultimele decenii s-au publicat lucrări de referință în toate limbile moderne cu privire la istoria acestui popor. Angus Fraser (engleză) Francois de Vaux de Foletier sau Henriette Asseo (franceză), Karola Fings și Klaus-Michael Bogdal (germană) sau Viorel Acim (română).

Neavând o populație omogenă, ci una foarte diversă și împrăștiată nu puteam spune că există o singură istorie a rromilor, ci mai multe. Aria de răspândire fiind foarte extinsă ridică probleme din punct de vedere atât a clasificării lexicale cât și a istoriei acestora. Nimeni nu a putut stabili cu precizie originea exactă a rromilor, până când au apărut primele studii de lingvistică dedicate lor, la sfârșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. XIX, când s-au demonstrat anumite legături dintre limba rromani și diverse dialecte din India.

Cercetarea despre trecutul rromilor nu a reprezentat un deziderat al istoricilor și nici al istoricilor din zilele noastre. În Evul Mediu, rromii erau văzuți în funcție de manifestările lor de limbă, îmbrăcăminte și de obiceiuri, etc. S-a crezut, în mod greșit, că rromii vin din Egipt. Europeanii nu cunoșteau așa de bine Egiptul și nici pe egipteni. Migrarea rromilor, în diverse țări europene, nu a adus modificări importante în acele locuri, astfel că istoricii nu au dat o importanță deosebită sosirii lor și nici nu au consemnat nimic despre aceasta. Istoria unui popor nu este scrisă neapărat de cineva din alt neam. Rromii nu își puteau relata propria lor istorie. Exista un inconvenient destul de mare. Puteau să scrie de unde au venit, ce obstacole au întâmpinat, dar obstacolul cel mare pe care l-au avut aproape toți rromii, era faptul că nu știau să scrie și să citească. Locul istoriei scrise a fost luat de istoria orală.

Limba rromilor

Sunt câteva studii individuale în privința dialectelor rromilor, primul ar fi a lui Alexandre Paspatis, care a apărut la Constantinopol în anul 1870 și care se numește *Studii asupra țiganilor*. Al doilea studiu este *Dialectul țiganilor din Țara galilor*, scris de John Sampson, iar al treilea studiu este intitulat *Limbajul țiganului căldărar John Dimitri Taikon din Suedia*, scris în anul 1963 de către doi suedezi: O. Gjerman și E. Ljungherg. Borde menționează câteva expresii din limba egipteană și prezența unor împrumuturi din limbile greacă, slavă și română. În prezent, chiar dacă a trecut mult timp, evoluția limbii rromani nu a ajuns la o variantă standard a acesteia și nici nu sunt modele scrise pentru a se uniformiza. În ciuda acestor lucruri există peste 60 de dialecte folosite de rromi în Europa care sunt înrudite între ele.

Cu peste 200 de ani în urmă s-a ajuns la concluzia că limba rromani provine din India datorită asemănărilor, vocabularului cu unele dialecte indiene. Peste 500 de cuvinte din dialectul limbii rromani se aseamănă cu limba sanscrită și hindi. În decursul acestor două secole s-a ajuns la concluzia că cea mai înrudită limbă cu limba rromani este limba indiană. Sunt unele diferențe între dialecte care provin dintr-o pierdere progresivă a moștenirii lingvistice indiene de-a lungul timpului. La sosirea rromilor în Balcani, moștenirea lor culturală din India s-a diminuat, s-a pierdut din cauza respingerii de care au avut parte, fapt ce a dus la o pierdere calitativă a vocabularului limbii lor.

Exista un stereotip prin care se credea că limba rromani este eminentemente orală, deoarece se credea că nu este consemnată în scris. Dar vedem că prima atestare scrisă în această limbă este din anul 1547, când Andrew Borde publică cartea *The First Booke of the Introduction of Knowledge*, în care se regăsesc câteva expresii uzuale din limba rromani, pe care le traduce în limba engleză. A doua lucrare o constituie lucrarea prin care Bonaventura Vulcanius (1597) insera într-un capitol 71 de cuvinte despre nomazii nubieni, numiți de italieni cinguri și despre limba acestora.

O altă lucrare importantă pentru comunitatea rromă a fost traducerea Noului Testament și al Psalmilor în limba rromani. Traducerea Noului Testament și a Psalmilor a fost făcută din limba franceză în limba rromani de către Mateo Maximoff, într-un dialect căldărași.

Originea rromilor

Secole la rând, originile acestui popor a avut un caracter diferit față de toate popoarele din Europa. O lucrare științifică despre traseul migrației și originea indiană a realizat-o Grellmann Heinrich Moritz Gottlieb (1756-1804) și se numește *Dissertation on the Glipseys: Representing Their Manner of Life, Family, Economy with un Historical Enquiry Concerning Their Origin & First Appearance in Europe*. Opera lui Grellmann este considerată prima lucrare modernă cu caracter științific ce a fost consacrată rromilor.

Încă din vremuri străvechi s-a crezut că rromii provin din Egipt, dar după sute de ani maghiarul Istvan Wali, student la teologie în Olanda, a observat că limba vorbită de colegii lui indieni seamănă foarte mult cu limba vorbită de rromii unguri.

Migrația din India spre Europa nu s-a făcut într-o singură etapă, ci în mai multe etape succesive. În secolele IX-X rromii ajung în Persia unde localnicii îi numesc *Iuli* sau *Iuri*, iar la mijlocul sec. al X-lea apare și numele arab *Zott*, aceste denumiri erau folosite în general pentru persoanele care proveneau de pe teritoriul Indiei. La începutul sec. al XIV-lea rromii își fac apariția în Asia Mică, Peninsula Balcanică, marile insule din Mediterană și avem atestări din Serbia în anul 1348, unde rromii apar ca meșteșugari ai mănăstirii Prizren. În Bulgaria apar în actele faimoasei mănăstiri din Rila (Bulgaria) în anul 1378 precum și în anul 1428 și Transilvania în anul 1400. La începutul secolului al XV-lea, rromii se răspândesc în țările Europei Centrale și de Vest, Luxemburg anul 1417, Franța 1419, Belgia anul 1420, iar în anul 1425 se semnalează prezența lor în regatul spaniol. La începutul secolului al XVI-lea sunt identificați în Anglia (1530) și Danemarca (1536).

Etimologie

Cuvântul „rrom” spune provine din limba rromani care înseamnă „bărbat” dar și „om”, este un etnonim, adică nume de etnie sau de popor, alegerea termenului de țigan (în loc de rrom) ridică anumite probleme deoarece „țigan” are semnificație peiorativă, defavorabilă, care nu este acceptat de noile reglementări legislative.

Sociologul francez Jean-Pierre Liegeouis a adus informații importante la primul Congres Mondial al Rromilor din anul 1971. La acel con-

gres, temenii de „țigan” sau „gipsy” au fost eliminați, ei ne mai fiind acceptați, majoritatea participanților la congres au căzut de acord asupra termenului de rrom.

În anul 1933, Uniunea Generală a Rromilor din România se substituia Asociației Generale a Țiganilor din România. În anul 1971 au fost adoptate o serie de simboluri naționale precum imnul, drapelul sau ziua națională pe 8 aprilie.

Note asupra istoriei rromilor din spațiul românesc

Prima atestare documentară a rromilor din România datează din anul 1385, când domnitorul Țării Românești, Dan I, a dăruit Mănăstirii Tismana mai multe avuții și bunuri printre care și 40 de sălașe de rromi. La Mănăstirea Tismana sunt amintite mai târziu toate aceste lucruri. Mircea cel Bătrân a donat în anul 1388 ctitoriei sale, Mănăstirea Cozia și 300 de sălașe de rromi. În anul 1414, în Moldova, a existat un document care-l amintea pe Alexandru cel Bun că acesta i-a donat lui Toader Pitic trei sate: un sat Cobala, unul la Gura Jeravatului, iar al treilea sat pe Bârlad. În acest document se face referire la anumiți cneji (Lie și Țigînești) care aveau rolul de a intermedia între comunitatea rroma și stat.

Rromii robi erau sub formă de proprietate individuală a domnitorilor, a boierilor și a mănăstirilor, ei formau, la un loc cu vitele și cu lucrurile, averea moșiei boierilor. În domeniul gospodăriei, rromi erau folosiți fie slugi cu diferite ocupații casnice, fie lucrau ca muncitori pentru diverse nevoi ale curților boierești și mănăstirești.

Rromii din Transilvania se bucurau de gradul mare al toleranței din partea statului, deși li se aplicase o anumită formă de robie, deoarece erau iscusiți în prelucrarea metalelor, confecționarea armelor. Toții aceștia fiind declarați servitori ai regelui, dar pentru stabilirea domeniilor private era nevoie de consimțământul lui. În anul 1476, înainte ca locuitorii din Hermannstadt (Sibiu) să-i poată folosi pe rromi la muncă, acestora le trebuia un permis de la regele Matei Corvin.

Ocupația rromilor

Ocupația rromilor s-a schimbat de-a lungul timpului, deoarece ei au fost influențați de schimbările economice și dorința de a-și crește mereu venitu-

rile. Principala activitate era fierăritul, dar a dispărut odată cu modernizarea industriei și scăderea cererii pe piață. Unii dintre liderii rromilor regretă abandonarea fierăritului, deoarece activitatea era profitabilă și totodată era realizată cu dibăcie și avea un caracter aparte.

La începutul anului 1990, a scăzut numărul rromilor care lucrau în agricultură, iar rromii s-au îndreptat spre tranzacțiile de mărfuri și zona de producție. Ei produceau îmbrăcăminte și încălțăminte, care era comercializată în țară și peste hotare. Când s-au desființat cooperativele de producție, rromii au început să facă comerț în țară, iar unii și în străinătate, cel mai important fiind comerțul stradal. Alți rromii au început afaceri în agricultură, cumpărând terenuri agricole, deschizând puncte comerciale.

Unele meserii precum: auritul, facerea cărămizilor, a lingurilor, fierăritul, prelucrarea alamei, făceau parte din ocupația de bază a rromilor. Alături de aceste îndeletnicirii, muzica ocupa un loc central în activitatea rromilor. Cei care prelucrau arama erau căldărarii care confecționau căldări, vase de bucătărie, cazane de țuică, sobe, etc.

Muzica a fost și este un talent nativ al rromilor. Prezența lor în Europa a stabilit o puternică legătură între ei și muzica pe care o practica. Talentul muzical era considerat un fel de factor important de toleranță privind rromii, în majoritatea locurilor unde mergeau. Se spune că în sec XVIII, în Țara Galilor, un bulibașă al rromilor pe nume Abram Wood a adus cu el o vioară, iar fiii și nepoții lui au adoptat și o harpă care era un instrument național, fapt pentru care erau bineveniți pretutindeni.

În România printre cei mai faimoși lăutari din sec XIX erau Barbu Lăutaru (1780-1858), Năstase Ochialbi, Nicolae Picu, Cristache Ciolac, Grigore Vindireu și alții. În perioada interbelică apar orchestre precum Grigoraș Dinicu(1889-1949), Fănică Luca, Zabaidoc(1896-1945), Maria Lătărețu.

În timpul regimului comunist lăutari de origine rromă au continuat să cânte melodii consacrate, iar uneori au fost susținuți chiar de statul comunist. Au fost interpreți precum : Romică Puceanu, Tariful Fraților Gore, Fărămiță Lambru, Gabi Luncă, Fănică Luca. Rromii sunt în general asociați muzical cu lăutarii, iar în perioada recentă cu manelele. Cu toate acestea există muzicieni rromi importanți precum, Johny Răducanu, pe numele său Răducanu Crețu (1931-2011), în perioada recentă s-au remarcat Damian Drăghici și nu trebuie uitat nici violonistul Ion Voicu.

S-a format un mit în jurul acestui popor, având o aură misterioasă în ochii popoarelor în care rromi migrau. Acest lucru a condus la apariția unei alte ocupații, precum „ghicitul” care li se potriveau perfect. Ghicitul era o modalitate simplă de a câștiga bani. De exemplu, rromi foloseau metode de ghicit, de la bolurile de cristal, cărțile de tarot, numerologie sau cititul în palmă, cititul în cafea.

Portul tradițional al rromilor

Filozofia de viață a rromilor i-a determinat să nu acorde vestimentației o importanță deosebită. Vestimentația s-a făcut după criterii non-teritoriale găsimu-și loc în grupurile tradiționale, prin modul de ocupație, tradiție, mod de viață și folclor. În comunitatea rromilor, gabori, costumația lor contemporană datează din perioada postbelică. Rromii nomazi își acoperă corpul cu zdrențe luate din hainele mai vechi, iar rromii corturari au avut o influență puternică din portul valah, mai ales cei din Transilvania. Obiectele de îmbrăcăminte reflectau un tipar psihologic al colectivității. Vestimentația feminină are o conotație specială și o simbolistică aparte, iar costumația bărbaților are o simbolistică ce reflectă caracterele psiho-sociale ale grupului, fiind relativ săracă datorită simplității costumului a cărei culoare era neagră indiferent de vârstă.

Statutul rromilor

Rromii, în istoria lor, au fost asociați cu statutul de robi (sau sclavi). Încă din sec. al XVI-lea până la mijlocul sec. XIX au fost legați de moșiile a căror proprietari erau boierii. Aceștia lucrau ca servitori, fierari și muncitori la câmp. La un moment dat, termenii rromi și robi deveniseră echivalenți. În principatele române statutul de rrom era însoțit de acela de rumân (țăran iobag). Țăranii iobagi erau legați de pământ, iar rromi robi erau legați de stăpâni lor ca proprietăți sau bunuri mobile ale lor. Rromi robi puteau fi donați sau primiți ca zestre fără alte lucruri care să însoțească transferul. Într-un document din 17 Mai 1652 ne arată că un copil de rrom care a comis o faptă gravă a fost răscumpărat de la moarte cu o sumă mare de bani.

Caracteristici specifice

Muzica este caracteristica predominantă în cultura rromilor. Talentul de a cânta vocal sau la un instrument își are rădăcini străvechi, la fel ca și rromii.

În istoria muzicii lăutărești alături de Romica Puceanu și Fărămiță Lambru un loc aparte l-au avut Gabi Luncă și Ion Onoriu. Aceștia din urmă în anul 1990 când Ion Onoriu a fost ales președinte al rromilor, deși aveau un renume și un câștig în urma cântărilor lumești (nunți, botezuri, concerte) ei au hotărât să-și predea viața lui Isus Hristos în Biserica din Crângași, unde era pastor Emil Bulgăr. În anul 1997, fratele Ion Onoriu s-a îmbolnăvit grav, iar tot în acel an a plecat la Domnul, sora Gabi Luna deși a rămas singură a reușit să transmită cântările Domnului până în prezent.

Căsătoria la o vârstă fragedă este o altă caracteristică a rromilor, aceasta fiind o problemă foarte controversată. Căsătoria în rândul rromilor este definită ca o parte din tradiția și cultura lor, este foarte prețuită mai ales în comunitățile mai înstărite de gabori, căldărari, corturari etc. Virginitatea fetei, la căsătorie are valoarea unui sacrament, datorită faptului că se află la baza moralei rromilor, a concepției de pur și impur. Acest lucru presupune un ritm de inaugurare de creație, ca și prima sarcină sau nașterea. În mod special, la rromi, se are în vedere păstrarea purității și virginității până la momentul căsătoriei, mai ales la fete. Orice situație în care există elemente referitoare la sexualitate ar putea determina suspiciunea părinților rromi. De exemplu: fetele rrome nu vor fi așezate la școală în bănci cu băieții, mai ales de la vârsta de 10 ani în sus, fapt pentru care unii optează să evite școala tocmai din acest punct de vedere.

Discriminarea rromilor

Rasismul și discriminarea i-au împiedicat pe rromi să-și împărtășească propriile lor suferințe. Ei au fost dintotdeauna un popor marginalizat, trăind în umbra populațiilor majoritare, pentru că de la apariția lor au fost, în general nomazi. Însă, disprețul față de ei înșiși începe în propriile lor familii, deoarece copiii aud tot timpul de la părinți că ei sunt rromi, iar ceilalți sunt români. Istoria rromilor este mai mult o istorie transmisă oral decât o istorie scrisă.

Demografia rromilor

În România trăiesc 2,5-3 milioane de persoane de etnie rromă, acest lucru are consecințe pe plan social nu doar din punct de vedere statistic. De multe ori această etnie se confruntă cu probleme de sărăcie, lipsa locurilor de muncă, analfabetism etc. După revoluția din anul 1989 populația de etnie

rromă a beneficiat de ridicarea restricțiilor impuse de regimul comunist în ceea ce privește deplasarea teritorială în interiorul României, precum și în afara granițelor. În acest context au intervenit schimbări majore în rândul populației de etnie rromă, care a înregistrat o migrație mai mare decât restul populației.

Satul Fântânele

Satul Fântânele din județul Dâmbovița este unul dintre locurile de început în care credința penticostală a pătruns în cadrul comunităților de rromi, cu impact imediat, vizibil. În această localitate m-am născut și eu în anul 1966 la 15 august, dată când deja bunicii mei, Botea Constantin și Botea Alexandrina, erau convertiți la credința penticostală. De fapt Botea Constantin a fost primul pastor din această localitate, fiind printre primii care s-au alăturat penticostalismului la începutul anilor 1960. Eram copil când, în casa bunicii mele, a venit fratele pastor Clement Le Cossec, breton de origine, pentru a forma pastori rromi și a dezvolta misiunea în rândul comunităților de rromi. Primii credincioși penticostali din satul Fântânele au fost Botea Constantin (Gânduleț), Dumitru Dumitru (Tulică), Tudor Costică (Bândăreț), Ciulin Gheorghe (Mite), Gheorghe Grigore (Gore) și Pandele Ion (Sandu Livera). Prin acești oameni aproape întreaga localitate Fântânele a primit credința penticostală, iar din această comunitate de rromi, credința a ajuns în: Drăgăești (Dâmbovița), Bărbulești și Țândărei (Ialomița), Toflea (Galați), Râmnicelul (Vrancea)

Ca aspect concret, având în vedere că în satul Fântânele ocupația majoritară a oamenilor era muzica (lăutăria), după convertire aceasta a fost cel mai frecvent mod de închinare al rromilor în Biserică. Prin muzica specifică, adresată lui Dumnezeu ca laudă, un număr important de rromi s-au convertit la credința penticostală. Ca urmare a convertirii lor, acești oameni s-au lepădat de distracțiile specifice și de beții, de cheltuit banii fără rost pe tot felul de vicii. În prezent majoritatea celor din Fântânele se ocupă cu afaceri imobiliare, construcții, parcuri auto, etc. În satul Fântânele sunt aproximativ 800 de credincioși penticostali, în trei biserici, fiind localitatea cu cei mai mulți rromi penticostali din Dâmbovița.

Prima consemnare despre satul Fântânele o avem din anul 1810, când Mihalache (Mișu) Cornescu stăpânește pământurile din Cojasca, astfel în jurul anului 1825 colonizează o ceată de țigani ursari și fierari,

de care se folosește pentru nevoile sale. Zvonul că s-a așezat o anumită ceată de rromi în acel loc s-a împrăștiat în mai multe părți, fapt care a dus la creșterea numărului de rromi din Fântânele. Așa a ajuns în Fântânele și un neam de „corturași” care au venit cu căruțele și trăiau în corturi, unul dintre ei se numea Duduma, care a fost tatăl lui Ion Onoriu. Mai târziu au apărut și cei care cântau la cobză și mulți dintre ei se numeau Cobzaru. Ceea ce este de remarcat la acest sat este că majoritatea dintre săteni cântau la instrumente. Așa s-a făcut că renumele acestui sat a ajuns să fie cunoscut în țară și peste hotare, datorită muzicii și a interpreților care locuiau în acest sat a ajuns să fie cunoscut în țară și peste hotare datorită interpreților care locuiau în acest sat. Ca să vedem amploarea renumelui de lăutari a acestui sat, din investigațiile făcute pe teren în ianuarie 1978 are rezultat următoarea statistică:

27 de vioariști – 29 instrumente de vioară;

2 cobzari – 2 instrumente cobză;

35 țambaliști – 38 de instrumente țambal;

42 toboșari – 52 de instrumente baterii (jasuri);

109 acordeoniști – 162 instrumente acordeon;

2 chitariști – 2 instrumente chitară;

În total 289 de instrumente, 216 lăutari (69 de instrumente ce erau destinate învățăceilor). Modul de învățare a muzicii, a celor din Fântânele era la vârsta 7-12 ani, muzică învățată după ureche și după vocația copilului, fiecare dintre acesta studia și cânta în fața porții unde locuia, iar ceilalți copii furau meseria ascultându-l și mergând acasă să execute și ei acea piesă muzicală. Așa au apărut în Fântânele formațiile lăutărești vechi care aveau să primească denumirea de „bandă”. O bandă sau o orchestră era alcătuită din vioară, cobză, țambal mic, contra bas, acordeon și tobe.

Acești lăutari mai târziu au devenit foarte renumiți, fiind angajați periodic în orchestre populare din București, Buftea, Târgoviște la orchestra ca „orchestra Dâmbovița din Târgoviște”, dirijată de Constantin Stoica. Această orchestră a întreprins turnee și peste hotare între anii 1972-1974 în mai multe orașe europene printre care Paris, Madrid, Roma, Viena.

Cei mai renumiți lăutari au fost Gheorghe Stoica (Ganea) născut în anul 1911 în satul Fântânele. Acest lăutar renumit cânta și la țambal și la vioară, fiind și un solist vocal care cânta doine vechi și cântări lăutărești vechi. Un alt lăutar era Ion Roman (Calimche), născut în anul 1906, tot în Fântânele, acesta cânta la vioară. Mihai Stoicescu (Pițigoi), născut în

anul 1916, pe 9 iunie, cânta la țambal și era solist vocal, iar cel mai renumit dintre lăutari vechi a fost Constantin Stoica care era și dirijor de orchestră, dar pasiunea lui de suflet era să cânte la vioară. Acesta era un renumit violonist care a ajuns să cânte la radio și televiziune cât și în străinătate, el fiind cunoscut cu renumitul acordeonist Ion Onoriu.

În afara faptului că acest sat a fost renumit prin faima lăutarilor de acolo, după anul 1960 a apărut o nouă modalitate pentru care a fost recunoscut, datorită credinței pentecostale care pătrunseseră în Fântânele. Dacă proporția lăutarilor din Fântânele era de aproximativ 90%, a venit rândul credinței pentecostale, ca să dețină tot aproximativ un procentaj de 90%. La scurt timp după ce a pătruns credința pentecostală, satul a ajuns să fie recunoscut ca fiind un sat de pocăiți atât în țară cât și peste hotare. Prima biserică care a fost înființată în Fântânele l-a avut ca păstor pe Botea Constantin (Gânduleț) acest lucru se întâmpla în anul 1965. La început biserica număra 100 de membri, iar într-o perioadă scurtă a ajuns la peste 300 de membri, ajungând în anul 1990 peste 90% din localitate să fie pentecostală. Satul Fântânele a ajuns cunoscut în toată lumea deoarece se vorbea în repetate rânduri la radio „Europa Liberă” și radio „Vocea Americi”. Pe data de 2 octombrie 2000 fratele Botea Constantin încetează din viață, iar Biserica este preluată de fratele Pandelea Sorin. Din Fântânele cei care au plecat în Diaspora au format biserici în Germania, Franța, Anglia, Spania, iar numărul lor este de câteva sute de frați.

Prin intermediul acestei lucrări doresc să prezint, impactul social și moral pe care l-a avut Biserica Pentecostală în rândul comunităților de etnie romă din județul Dâmbovița. Totodată am detaliat și câteva aspecte privind istoria și originea acestui popor, care a avut de-a lungul secolelor o evoluție cu un caracter diferit în comparație cu celelalte popoare europene și chiar ale lumii.

Deși într-un anumit interval de timp s-a crezut că originea romilor ar fi fost din Egipt sau din zone învecinate, majoritatea cercetătorilor cum ar fi, Henrich Moritza Greliman care a scris „Istoria țiganilor” în anul 1783 și tradusă în anul 1810 de Viorel Achim și Donald Kenrick, au ajuns la concluzia că originea romilor este cea indiană.

Principala caracteristică a romilor a fost și rămâne muzica care încă din vremuri străvechi a încântat popoarele printre care a migrat acest popor, iar de multe ori prin acest talent, romii au avut acces la curțile și palatele regale. Alte meserii care au fost dominante în rândul populației de romi

au fost, prelucrarea alamei, confecționarea cazanelor destinate distilării alcoolului, a bijuteriilor, inelelor, etc. În prezent pot afirma că unele meserii dintre acestea nu au dispărut, dar au apărut altele noi, cum ar fi comerțul stradal cât și la o scară mai largă.

O latură mai puțin onorantă în rândul acestei etnii, a fost rasismul și discriminarea, deoarece nefiind o populație majoritară, ci una care s-a stabilit prin migrație în diferite colțuri ale lumii, a fost primită cu o anumită îndoială de către populațiile autohtone. Chiar în familiile de rromi există o anumită discriminare la felul cum se raportează părinții când au un dialog în familie cu ceilalți membri și menționează când vorbesc despre copiii lor că sunt rromi și au un statut inferior în societate.

În perioada contemporană credința penticostală a avut un efect pozitiv asupra comunităților de romi. În România prima opțiune a romilor din punct de vedere al religiei este Biserica Ortodoxă, după care urmează Biserica Penticostală. În urma unor statistici s-a stabilit că unul din cinci penticostali din România este de etnie rromă. Campaniile de evanghelizare au atins și comunitățile de rromi, fapt care a avut o influență pozitivă în integrarea acestora în societate.

Voi prezenta în această lucrare importanța convertirii religioase a rromilor, atingând anumite puncte cum ar fi: educația², școlarizarea, scăderea infrafracționalității, dezvoltarea socială și personală, creșterea moralității. Doresc să prezint aspectele pozitive ale acestei etnii, fără a le ignora pe cele negative, fiind conștient că actualmente există numeroase probleme de neintegrare socială a rromilor, care de multe ori sunt adevărate, dar s-au creat și anumite concepții despre rromi, precum că ei sunt întotdeauna cei vinovați. Acest lucru vine chiar din partea autorităților statului cât și din rândul populației majoritare. La aceste opinii despre rromi a participat incontestabil mass-media, care prezintă de multe ori aspectele negative și faptele antisociale despre populațiile de rromi.

Aparținând acestei etnii consider că am obligația morală să particip la integrarea socială a rromilor prin a arăta că Evanghelia este cea care schimbă vieți, destine, asigurând un viitor mai bun în prezența lui Dumnezeu. Am cunoscut oameni din această etnie despre care se credea că nimeni

---

2 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Valences of Education", în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 190-196.

nu poate să-i mai schimbe, dar întâlnindu-se cu mesajul evanghelic, viața lor s-a schimbat.

Gradul de cultură scăzută în rândul acestei etnii a făcut ca acești oameni să comită fapte nesăbuite, de aceea dezvoltarea culturală, educația³, precum și aderarea acestora la credința penticostală a contribuit incontestabil la ridicarea nivelului cultural al acestei populații.

De asemenea, am considerat că prezentarea unor oameni care au depășit barierele sociale, va duce la o revigorare spirituală și morală în rândul acestei comunități. Faptele imorale, corupția, furturile, înșelătoriile, violurile, proxenetismul, precum și alte lucruri murdare au scăzut când romii l-au întâlnit pe Mântuitorul Isus Hristos și au primit credința creștină.

Bibliografie

- BĂNICĂ, Mirel, *Bafta, Devla și Haramul: studii despre cultura și religia romilor*, Iași, Editura Polirom, 2019.
- DIKOL, Christian; Dikol, Miriam, *Magia țigănească și prezicerea viitorului. Despre ghicit, farmece și invocații, vrăji și alte divinități*, Iași, Editura Esoteris, 2005.
- EREVOESCU, Ionică, Cace Sorin, et all, *Indicatorii privind comunitățile de romi din România*, București, Institutul de Cercetare a Calitatii Vietii, 2002.
- FLECK, Gabor, Cosima, Rughiniș, *Vino mai aproape - Incluziunea și excluziunea romilor în societatea românească de azi*, București, Editura Human Dynamics, 2008.
- FRASER, Angus, *Țiganii. Originile, migrația și prezența lor în Europa*, București, Humanitas, 2017.
- FRASER, Angus, *Țiganii. Originile, migrația și prezența lor în Europa*, București, Editura Humanitas, 2017.
- GHEORGHE, Nicolae, *O viață dedicată romilor*, București, Centrul Național de Cultură a Romilor, 2016.
- GRIGORE, Delia [et al], *Evaluarea politicilor publice educaționale pentru romi*, Buzău, Editura Alpha Mdn, 2009.

---

3 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Current Values of Education and Culture", in *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.

- HORVÁTH, István (ed.), *Raport de cercetare – SocioRoMap. O cartografiere a comunităților de romi din România*, Cluj-Napoca, Ed. Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2017.
- HORVÁTH, István, Năstasă, Lucian, *Rom sau țigan – Dilemele unui etnonim în spațiul românesc*, Cluj-Napoca, Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2012.
- IONAIID, Radu; Kaso, Michell; Mihai-Cioabă, Luminița, *Tragedia romilor deportați în Transnistria 1942-1945*, Iași, Editura Polirom, 2009.
- IONEL, Nicolae, *Balada la lăutarii din Fântânele, Târgoviște*, Editura Bibliotheca, 2006.
- IONESCU, Vasile, Neacșu, Mihai, *Deportarea romilor în Transnistria. Mărturii - documente*, București, Editura Centrului Național de Cultură a Romilor Romano Kher, 2016.
- LUNCĂ, Gabi, Onoriu, Ion, *Povestea vieții noastre*, Medgidia, Succeed Publishing, 2010.
- MAXIMOFF, Mateo (trad.), *E Nevi Vasta Ai Le Psalmi*, București, 2015.
- MIRCEA, Ion-Radu, *Robia țiganilor în țările române: Moldova – Romii din România: studii și documente istorice*, București, Editura Centrului romilor pentru politici publice Aven Amentza, 2000.
- NASTASĂ, Lucian; Varga, Andrea (ed.), *Minorități etnoculturale mărturii documentare - Țigani din România (1919-1944)*, Cluj-Napoca, Fundația CRDE, 2001.
- NASTASĂ-MATEI, Irina, (coord.), *Romii din România; identitatea și alteritate. Manual auxiliar didactic*, Cluj-Napoca, Școala Ardeleană, 2016.
- OLIVERA, Martin, Romanes, *Tradiția integrării la romii gabori din Transilvania*, Cluj-Napoca, Centrul Național de Cultură a Romilor, 2012.
- PETCUȚ, Petre; Grigore, Delia; Sandu, Mariana, *Istoria și tradițiile romilor*, București, Editura Ro Media, 2003.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Current Values of Education and Culture", in *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Valences of Education", în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 190-196.

- ROTARU, Ioan-Gheorghe, *Om-Demnitate-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019.
- SALA, Gabriel, *Neamul țiganilor gabori: istorie, mentalității, tradiții*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2007.
- SALA, Gabriel, *Romii în vârtoarea istoriei*, Târgu Mureș, 2014.
- SANDU, Sorin, Aurel (trad.), *JEKH RĂT LISĂME, O noapte furtunoasă în limba romani*, București, Editura Vanemonde, 2012.
- SARĂU, Gheorghe, *Curs practic de limba romani*, București, Centrul Național de Cultură a Romilor, 2015.
- SARĂU, Gheorghe, *Floarea rromă, I rromani luludi*, București, Editura Vanemonde, 2016.
- SARĂU, Gheorghe, *Rromii, India si Limba Rromani*, București, Editura Kriterion, 1997.
- STEWART, Michael, *Vremea romilor*, Cluj-Napoca, Editura Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2014.
- STOENESCU, Alex-Mihai, *Țigani din Europa și din România – studiu imagologic*, București, Editura Rao, 2015.
- ZAMFIR, Cătălin, Preda Marin, *Romii din România*, București, Editura Expert, 2002.

Surse Internet

- Petcuț, Petre, *Istoria rromilor*,
- <http://oldsite.edu.ro/index.php?module=uploads&func=download&fileId=1626> ;
- accesat la data de 4.04.2020.
- Eurodiaconia, *Document de politică. Incluziunea socială a romilor*,
- https://eurodiaconia.org/wordpress/wp-content/uploads/2015/08/2014-pp-on-roma_inclusion_romanian.pdf; accesat la data de 25.05.2020.
- Coeficienții de criminalitate specifică la nivelul județului Dâmbovița
- <https://db.politiaromana.ro/ro/informatii-publice/evaluarea-riscului-la-securitatea-fizica> ; accesat la data de 1.06.2020.